

Közelítés, kiszállítás régen és ma

Egész, 43 évi erdészeti pályafutásomat a Börzsöny-hegység hegyei között töltöttem el a Kemencei és a Nagymarosi Erdészeteknél. Kezdetben területvezető erdész, később fahasználati műszaki vezető voltam. Nehéz körülmények között dolgoztam, de mindig megbecsültek, ezért más vállalathoz nem akartam elmenni. In-

nem a vadregényes Börzsönyből megyek hát nyugdíjba, remélve azt, hogy teljesen nem szakadok el az erdőtől, az erdő életétől, a szakmában dolgozó kollégáktól, barátoktól.

Igazából a közelítésről és a kiszállításról akarok írni, amire az inspirál, hogy láttam nemrégiben egy *Valmet kibordó* szerelvény munkáját. Ez a gép valóságos csodákra képes, valamikori kollégáim (több évtizede nem élnek már) el sem hinnék, hogy ébren vannak, ha ilyet látnának. Ez a gép elvégzi egyedül azt a munkát, amit régen nagyon sok emberi energiával lehetett csak megoldani. Nem akarok bővebben írni a jelen állapotokról, inkább arról, hogyan is csinálták ezt a munkát az ötvenes, hatvanas, hetvenes években.

Amikor 1957. augusztus 1-jén megkezdtem pályafutásomat a Börzsönyi Állami Erdőgazdaság Kemencei Erdészetnél, nyolc pár lófogat állt rendelkezésre a közelítéshez. Akkoriban négy és félezer hektáron gazdálkodott az erdészet, és a közelítéshez kétféle megoldás állt rendelkezésre: a lófogat és a román szánkó. A kiszállítás egyedüli eszköze pedig az iparvasút volt. A termelés tő melletti felkészítéssel történt, később hosszúfára darabolták el a ledöntött, legallyazott fákat. Tő melletti termelés esetén a rönköt lovak vonszolták be, a rövid választékot pedig *román szánkóval* – emberi csörlővel – húzták be az emberek a vasúti rakodóra. Hosszúfás termelés esetén a vasút mellett történt a felkészítés, de ez már a komplex termelés bevezetésekor került előtérbe.

A közelítés tehát lóval és román szánkóval történt. A jelenlegi állapottól annyiban tért el a dolog, hogy nem volt választási lehetőség – LKT kihordó szerelvény nem létezett –, rönk esetén csak a lovas vonsolás jöhetett számításba. Akkor a 15–25 fokos lejtőjű hegyoldalból jeges, havas terepen is behúzta a ló a rönköt a rakodóra, persze kerékkötő láncot tekertek a rönk alá. A lánc sokat fékezett a rönkön, ám még így is előfordult, hogy megszaladt, megcsúszott a rakomány.

A ló okos állat, ha megcsúszott a rönk, a ló kilépett a közelítő nyomvonalból és úgy fékezte le a rakományt. Sokszor bizony szörnyű volt nézni, milyen vágásban jön le a ló és rakománya a hegyoldalból.

Egyszer a Barsibükk (Kemence 63/B) nevű hegyoldal termelése során fordult elő, hogy *nemcsak a rakomány csúszott meg, hanem a ló is, de olyan érdekesen, hogy szabályosan ráült a rakomány végére és úgy csúszott le rönk és ló a rakodóra*. Ez a cirkuszi mutatvány tragikomikus voltában is feledhetetlen élményt jelentett. A lónak nem lett semmi baja. A tűzifa tő mellett lett berakva és csak a tavasz beálltával kezdték el román szánkóval közelíteni. Télen az iparifát kellett eladni, hát arra helyezték a hangsúlyt. A tűzifa száradt is és rá is ért.

Szánkóval gyakran 600–800 méterről is közelítették a tűzifát, gyakran 8–10 fős csapatban. A fő közelítő nyomvonalat leszalmázták vagy ledorongozták, hogy a talaj ne fékezze a rakományt. Volt, ahol a közelítő munkás „felhúzta” magát a szánkóra úgy, hogy a lába nem

érte a földet, úgy repültek be. Volt olyan szakasz, ahol húzni kellett a szánkót komoly erőfeszítéssel. Én már olyan szörnyűséget nem láttam, hogy a szájától vonta volna el a szalonnát a munkás ember, de az idősebbek mesélték, hogy a háború előtt a szalonnát a szánkó talpára kenték, hogy jobban csússzon, és „üres” kenyeret ebédeltek. A szánkóra 0,5–1,0

erdei űrméter tűzifát raktak fel. Befelé is nehéz volt húzni, de a nyakba akasztva kivinni a szánkót embertelenül nehéz volt: tüdőt, szívet, lábakat tett tönkre.

Az embereknek ennek ellenére nem látszott szomorúság, elégedetlenség. Viccelődtek, élcelődtek egymással. A brigádban végzett szánkós közelítés esetén természetesen egyezményes jeleket alkalmaztak: karjelzés, hangjelzés biztosította a balesetmentes munkavégzést.

Történt egy alkalommal, hogy 10–12 ember végzett közelítést egy csapatban, amikor is Szabó bácsi – aki nyolcadiként haladt lefelé a 20 fokos lejtésű oldalon – elkiabálta magát: *Viiiigyázz!* – majd folytatta: „kislány a bugyira vi-gyázz”. Persze ekkorra már hét ember kiugrott a szánkók elől, hiszen a „vi-gyázz” azt jelentette, hogy nagy baj van, valaki nem ura a rakományának. A szánkók nagy sebességgel szaladtak egymásba és törtek össze. Mondanom sem, kell, hogy a „vicces” Szabó bácsit majdnem agyonverték.

A szánkókészítés különleges hozzáértést és sok időt igényelt. A talpat gyertyánfialosból kellett kiválasztani, kivágni. Sokszor órákig kellett keresni a megfelelően görbült fát, majd szárítani, faragni. Minden része jól megmunkált speciális minőségű fából készült. A jól elkészült szánkó évekig szolgálhatta a gazdáját. A szánkóról lerakott fa azután bürkocsira került, és következhetett a kiszállítás kisvasúton.

Erről majd a legközelebbi számban írok.

Vajda Pál

Végzőseink:

Okleveles Erdőmérnöki Szak

Ali Tamás Gábor
Antal Noémi
Bacsi András
Berek Zoltán
Csór Attila
Dobó István
Debreceni Péter
Dobay Gábor
Domján György
Dózsa László
Elek Zoltán
Farkas Szilárd
Fehér Szabolcs
Fülöp András
Gerencsér Albert
Horváth Zoltán Szilárd
Kalina István
Kanyicska Rita
Keszei István
Kiss Tibor
Kovács Rita
Krassay Zoltán
Kreiner Roland
Laborc György
Lázár Tamás
Linczmayer Veronika
Markó Gergely
Mayer Gábor
Molnár Attila
Nagy Attila
Nagy Dániel
Ország Gyöngyi
Perl Szabolcs
Perpék Arnold
Povics Noémi
Sipos Sándor
Skerlecz András
Szabó András
Szabó Balázs
Székely Szilárd
Szűcs Ferenc
Tajnai Róbert
Tompos Attila
Ugró Sándor

Okleveles Környeztmérnöki Szak

Bencsis Attila
Csetneki Csaba
Jurák Gábor
Kalicz Péter
Karuczka Tímea
Kovács Ivett
Nagy Árpád
Nagy Zoltán
Széll Andrea

Szmola Boglárka
Tóth Zita
Treczker Klára
Varga Ildikó
Velledits Dorottya
Vityi Andrea

Kiegészítő Okleveles Környezet- védelmi Szakos Tanári Szak

Fekete Zsoltné
Gembiczki Ferenc
Háromi Jenő
Mátyásné Vatamány Gabriella
Pusztai Zsolt
Tóthné Pintér Burus Adél
Urbán Éva

Vadgazda Mérnöki Szak

Balázs István
Bene Zsolt
Bíró Sándor
Boch József
Bódi Balázs
Csíkszentmihályi Márton
Dudás György
Felházi László
Filotás Zoltán
Groszeibl Zoltán
Hári László
Iszak Rajmund
Johanidesz Péter
Kemenszky Péter
Kiss Ferenc
Kókay Szabolcs
Kovács Krisztián
Megyeri Hajnalka
Mohácsi Sándor
Molnár Balázs
Nagy Enikő
Nemes Krisztián
Feketéné Pálkovics Ágnes
Pap Balázs
Pereczes László
Pojbics Szabolcs
Rácz Antal
Román Gellért
Sáfián Sabolcs
Sütő Zsolt
Szabó László
Szabó Zsolt
Székely János
Ternácz Zsolt
Török Róbert
Varga Ferenc
Varga Gyula
Varga Zoltán

Okleveles Környezetvédelmi Szakmérnöki Szak

Abuczki Attila
Ballai Péter
Barta István
Bódi Balázs
Csupor Károly
Engelmanné Kékesi Judit
Gárdonyi Réka
Göde József Sándor
Kosztka László
Mahay Ferenc
Nagy Tamás
Pálosi Zoltán
Váradi Norbert

Okleveles Erdészeti Növényvédelmi Szakmérnöki Szak

Csapó György
Gyenes Károly
Gyergyák Lajos
Kelemen Csaba
Kelemen Sándor
Köveskúti Zoltán
Dr. Lakatos Ferenc
Madácsi Sándor
Maticsné László Erzsébet
Simonics Ervin
Szántó Mária
Szidonya István
Szűcs Imre
Tóth Sándor
Vízvári Ottó

Kitüntetettjeink:

HABILITÁLT DOKTORI címet kapnak:
Dr. Mészáros Károly egyetemi tanár
Dr. Rédey Károly mg. tud. kandidátusa

Nyugat-Magyarországi Egyetem KI-
VÁLÓ DOLGOZÓJA KITÜNTETÉST
vesz át:

Bakk Ferencné kertész technikus
Dr. Bencze Pál c. egyetemi tanár
Dr. Márkus István egyetemi docens

REKTORI DICSÉRETBEŊ részesül:
Czímber Kornél tanszéki mérnök
Kovács Károlyné adminisztrátor
Dobó István okleveles erdőmérnök-
jelölt

DÉKÁNI DICSÉRETBEŊ részesül:
Bódi György okleveles erdőmérnök-
jelölt
Nagy Dániel okleveles erdőmérnök-
jelölt